

ABF

DELTAGARE

Grundläggande cirkelledarutbildning

Grundläggande cirkelledarutbildning

Det här är det första steget i vår utbildning för cirkelledare och efter genomförd utbildning har du möjlighet att delta i våra fortsättningsutbildningar för att få ytterligare kunskaper.

Utbildningen riktar sig till alla verksamma cirkelledare/handledare inom ABF, Arbetarnas Bildningsförbund. ABF vill med utbildningen ge dig som ledare en inblick i ABFs värdegrund, folkbildningens pedagogik och vad din roll som ledare inom folkbildningen innebär.

Kontakta ditt lokala ABF för att få veta vilka utbildningar som finns på din ort.

© ABFs förbundsexpedition 2025, reviderad 2026

Artikelnummer: ABF10767

Författare: Karin Bergkvist, Git Sundberg och Linda Lif

Omarbetad av Charlotta Nordblom Nellgård och Karin Bergkvist 2026

Omslagsfoto: Istockphoto.com

Illustrationer: Louise Haverdahl, Peggy Jönsson

Grafisk form: Peggy Jönsson

Innehållsförteckning

Grundläggande cirkelledarutbildning	2
Folkbildningen växer fram	4
ABF bildas	5
De 8 studieförbunden	6
Folkbildningens kännetecken	7
ABFs värdegrund	9
Ett inkluderande ABF för alla	10
Att leda en studiecirkel	12
Gruppens process och ledaren	14
Studiecirkelns upplägg	16
Studiecirkel i kursform	17
Korta fakta om studiecirkelar!	18
Annan folkbildningsverksamhet	19
Kulturprogram	20
De viktiga dokumenten	21
Utvärdera är vägen framåt	23
Allmän information om GDPR	24

Folkbildningen växer fram

Folkbildningen och demokratin

Demokrati är ett ledord som genomsyrar folkbildningens pedagogiska förhållningssätt och utmynnar i den studieform som överlevt i mer än hundra år – studiecirkeln. Folkbildningen har en fin tradition av, och ett ständigt aktuellt huvuduppslag, att värna och stärka demokratin.

En rörelse för folkets bildning

Studiecirkeln började användas i början av 1900-talet som en metod för lärande och upplysning till människor (inte minst på landsbygden). Under senare delen av 1800-talet och i början av 1900-talet uppstod nya breda folkrörelser. De tre tongivande folkrörelserna var arbetarrörelsen, nykterhetsrörelsen och frikyrkorörelsen. De blev avgörande drivkrafter för demokratiseringen av Sverige. Inom folkrörelserna formades en alternativ bildningstradition – folkbildningen. Nykterhetsrörelsen med Oscar Olsson anses vara pionjären.

Fri och frivillig

Kännetecknande för folkbildningen blev att den var ”fri och frivillig”, det vill säga deltagandet var frivilligt och innehållet fritt från statlig inblandning. Kunskap formades och spreds ”av folket och genom folket”. Tanken var att deltagarna i folkbildningen skulle få verktyg att påverka sin egen situation, och samhället i stort. I studieförbunden är studiecirkeln huvudmetoden för lärandet.

Deltagarstyrt lärande

Än idag fungerar folkbildningen på samma sätt. Den är deltagarstyrd. Med det menas till exempel att ledare och deltagare i en studiecirkel har lika stor rätt att påverka cirkelns innehåll och arbetssätt. Det är deltagarna i studiecirkeln tillsammans med cirkelledaren som driver cirkeln framåt mot nya mål och uppgifter.

Lärandet bygger på aktiva deltagare som reflekterar, analyserar och tar ställning. Deltagarna lär utifrån de behov och önskemål de själva har oavsett om det gäller att lära sig ett språk, hantverk eller vilka regler som gäller på arbetsmarknaden.

ABF bildas

ABF grundas – en bildningsrörelse för arbetarna

Arbetarnas Bildningsförbund bildades 1912 av Landsorganisationen (LO), Socialdemokraterna (SAP) och Kooperativa förbundet (KF). En viktig anledning till att bilda ett studieförbund var den framväxande arbetarrörelsens behov av bildning och kunskap.

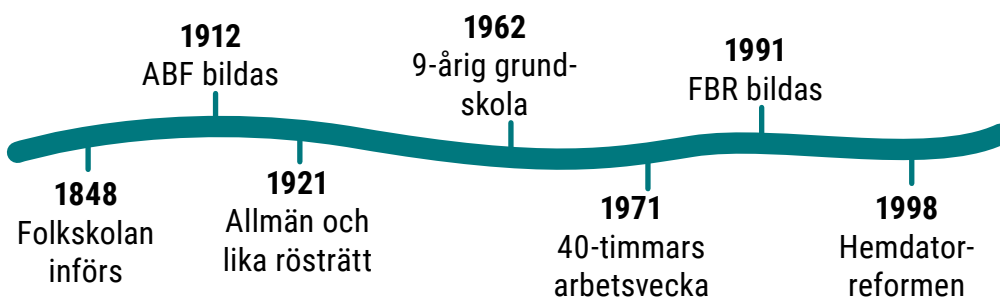
Ett ojämlikt samhälle

Sverige var ett ojämlikt land, fattigdomen utbredd, arbetsdagarna långa och skolgången var kort. Majoriteten av Sveriges befolkning gick inte mer än den sexåriga folkskolan. Läroverkens uppgift var att förmedla klassisk bildning till eliten, medan folkskolan gav de mest basala kunskaperna och kristen moral till folket.

Kunskap som förändrade liv

Den växande arbetarrörelsen formade folkbildningen med utgångspunkt i arbetaren och den kortutbildade människans behov. En viktig skillnad i synen på bildning kan märkas mellan arbetarrörelsens syn och den då allmänna liberala bildningssynen. Arbetarrörelsens syn har alltid präglats av att den enskilda människan; deltagaren och gruppen; studiecirkeln, själva formulerat sina behov och vilka mål som ska formuleras. Vilket kan jämföras med den liberala bildningssynen där någon annan i förväg bestämt och formulerat mål som deltagaren inte själv kan påverka.

Folkbildningen gav möjlighet till en stor förändring, främst på landsbygden. Nu fick fler möjlighet att läsa, diskutera och lära sig sådant som tidigare varit reserverat för några få. Plötsligt kunde människor själva forma innehållet i bildningsverksamheten – vilket gjorde att den svarade upp mot deras verkliga behov och en möjlighet att dela kunskaper och erfarenheter med varandra.

De 8 studieförbunden

Idag finns det 8 studieförbund i Sverige som får statsbidrag från Folkbildningsrådet (2025). Studieförbunden har olika huvudmän, skilda profiler och var och en arbetar utifrån sin värdegrund. Gemensamt för samtliga studieförbund är att vi tror på folkbildningen som en möjlighet till utveckling, såväl personlig som för samhället i stort.

ABF

Studieförbundet Arbetarnas Bildningsförbund, ABF, är partipolitiskt obundet men delar arbetarrörelsens värderingar och vill motverka klassamhället. ABF har många medlemsorganisationer, förutom stiftarna, SAP, LO och KF även exempelvis Vänsterpartiet, PRO, flera funktionshinderorganisationer och etniska organisationer.

Bilda

Studieförbundets Bildas profil är livstolkning i vid mening. Hos Bilda möts tusenåriga kyrkliga traditioner, svenska folkrörelser, kulturer med rötter i olika delar av världen och ett fritt skapande. Exempel på medlemsorganisationer är ett flertal av frikyrkorna.

Folkuniversitetet

Folkuniversitetet är ett studieförbund med ett nära samarbete med universiteten och bedriver en verksamhet med ett vetenskapligt förhållningssätt och internationella perspektiv. Folkuniversitetet har inga medlemsorganisationer.

Medborgarskolan

Medborgarskolan har en humanistisk värdegrund med betoning på individen i centrum. Bland medlemsorganisationerna finns Moderaterna och Aktiva seniorer.

NBV

NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, arbetar med frågor som handlar om nykterhet, demokrati och föreningsliv. NBV är det äldsta studieförbundet och IOGT-NTO och Godtemplarorden är exempel på medlemsorganisationer.

Sensus

Sensus studieförbund lyfter fram livsfrågor, mångfald och globala frågor. Sensus utgår från ett rättighetsbaserat förhållningssätt och har ett aktivt hållbarhetsarbete. Svenska kyrkan är den största medlemsorganisationen men även ett flertal av tjänstemannafacken och scouterna finns med.

Studieförbundet

Studieförbundet inriktning är ökad kunskap om natur, djur, miljö och kultur. Det största verksamhetsområdet är musik och kultur. Exempel på medlemsorganisationer är Svenska Jägarförbundet och Friluftsförbundet.

Studieförbundet Vuxenskolan

Studieförbundet Vuxenskolan, SVs vision är en värld som präglas av hållbar utveckling: samspelet mellan ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Exempel på medlemsorganisationer är Centerpartiet, Liberalerna, LRF och hembygdsföreningar.

Folkbildningens kännetecken

Planering och arbetsmetoder

Folkbildningens kännetecken är att den i jämförelse med utbildning utgår från individens behov och den betygssätts inte. Studiecirkeln är ett demokratiskt lärande i en liten grupp som planmässigt bedriver studier inom ett bestämt ämne och det är gruppen som tillsammans leder cirkelns arbete framåt. Det är viktigt att tillsammans skriva en arbetsplan för cirkeln och dokumentera saker som mål, vägen till målet och arbetssätt och metoder som ska användas.

För att cirkeln ska fungera väl är det viktigt att tillsammans skriva en arbetsplan. Den kan innehålla:

- **Mål:** Vad vill ni uppnå?
- **Vägen till målet:** Hur ska ni nå dit?
- **Arbetssätt och metoder:** Vilka verktyg och metoder ska ni använda?

Introduktion för nya deltagare

Är det första gången någon deltar i en studiecirkel så kan folkbildningens och studiecirkelns arbetssätt ibland kännas lite nytt och ovant. Det är alltid bra att du som cirkelledare berättar om vad en studiecirkel är och pratar med gruppen om hur en studiecirkel är tänkt att fungera, redan innan ni börjar med arbetet i cirkeln. Deltagarna brukar uppskatta metoden i studiecirkeln, bara de får den förklarad för sig. Att få vara med och påverka är alltid positivt, men det kan ibland ta lite tid innan ovana cirkeldeltagare deltar och påverkar fullt ut. Låt det ta den tid det tar, vi har alla lite olika långa startsträckor när vi ska kasta oss ut i något nytt.

För de som deltar i en studiecirkel för första gången kan arbetssättet kännas ovant. Som cirkelledare är det bra att:

- Förklara vad en studiecirkel är.
- Diskutera med gruppen hur en studiecirkel fungerar, innan ni börjar arbeta.

Som cirkelledare är det viktigt att du tänker på att olika individer lär sig nya saker på olika sätt. Du kan behöva använda dig av olika metoder för att ta hänsyn till detta.

”

Inte bara för, utan genom folket!

– Oscar Olsson, omnämns ofta som studiecirkelns fader.

”

Anpassa efter gruppens behov

Prova er fram och diskutera vad som passar bäst för den aktuella cirkeln. Du kan t.ex. visa film, starta grupparbeten, ge tid till faktasökande eller göra rollspel. Ofta vill man lära ut på samma sätt som man själv lär in, men det bästa sättet är alltid att försöka variera de metoder man använder i cirkeln.

Här är några förslag på metoder:

- Visa film.
- Starta grupparbeten.
- Ge tid till faktasökande.
- Testa rollspel.
- Att variera metoderna gör det lättare att möta olika lärstilar och skapa engagemang i cirkeln.

ABFs värdegrund

ABF är en idéburen organisation som är förankrad i och utgår från en tydlig värdegrund. Det är därför nödvändigt att värdegrunden också delas av alla ABFs cirkelledare. Vårt viktigaste styrdokument är vårt idéprogram, Gör en annan värld möjlig. Här finns ABF-organisationens tankar om vilken roll vi har i samhället och världen och vilka utmaningar vi ser framför oss. Idéprogrammet är ett levande dokument som är aktuellt idag. Här finner du ABFs syn på demokrati, människan och samhället, vad bildningsverksamhet är för oss samt en beskrivning över vad ABF är och vill vara.

Ur idéprogrammet framgår att ABF, genom fri och frivillig bildningsverksamhet grundad på jämlikhetens, solidaritetens och demokratins principer, strävar efter att:

- Främja och delta i samhällsodaning i enlighet med arbetarrörelsens grundläggande värderingar.
- Utbilda medlemmar i våra anslutna organisationer för uppgifter inom föreningsliv, arbetsliv och samhälle.
- Skapa förutsättningar för delaktighet och valfrihet i utbildning och kulturliv för alla människor.

Reflektera!

- Vad innebär ABFs värdegrund för dig?
- Hur kan den påverka arbetet i er studiecirkel?

Ett inkluderande ABF för alla

Ett inkluderande ABF för alla

I ABFs studiecirklar möts människor med olika bakgrund, förutsättningar och intressen. Allas lika rätt att delta är en grundläggande del av ABFs värdegrund. Mångfalden i cirkeln ger den dess styrka, och därför är det viktigt att alla deltagare kan delta på lika villkor utifrån sina egna förutsättningar.

En plats för alla

Någon kan ha en synlig funktionsnedsättning, en annan en dold. Vissa har svenska som modersmål, medan andra inte har det. Genom att föra en öppen dialog med deltagarna går det oftast att hitta ett upplägg som fungerar för alla.

ABF strävar efter att vara en jämlik och inkluderande organisation som stärker samhörigheten och verkar för ett solidariskt samhälle. Det innebär att arbeta för att synliggöra och utmana normer som kan exkludera.

Cirkelledarens viktiga roll

Som cirkelledare har du både möjligheten och ansvaret att bidra till ett inkluderande ABF. Varje deltagare är unik, och ditt stöd kan hjälpa dem att uttrycka sina behov. Du förväntas inte gissa vad någon behöver, men du kan skapa en välkomnande dialog genom att ställa en enkel fråga, till exempel: "Är det något jag som cirkelledare behöver veta för att cirkeln ska fungera bra för dig?"

Praktiska lösningar

Ofta handlar inkludering om små anpassningar:

- Glutenfritt fika.
- Tillräckligt med pauser.
- Studiematerial som delas ut i förväg.
- Hörslina eller förstorad text.
- Framkomlighet för rullstol.
- Extra tydligt språk.

De flesta behov kan tillgodoses med en öppen inställning och god planering. Om det ändå finns behov som inte kan mötas är det viktigt att visa respekt och omtanke. I slutändan är det bemötandet som gör en cirkel tillgänglig och välkomnande.

” Varje tids generation av ABF:are ska äga och forma sin organisation själva.

– Helén Pettersson, ABFs första kvinnliga ordförande.

Stöd och resurser

Du är inte ensam i ditt arbete för en tillgänglig studiecirkel. Ta hjälp av ditt lokala ABF-kontor om du behöver pedagogiska eller praktiska anpassningar. I ABFs Inkluderingspolicy hittar du mer om organisationens riktlinjer för en välkomnande och inkluderande verksamhet.

Reflektera!

- Vilka är studiecirkelns och folkbildningens viktigaste kännetecken enligt dig?
- Varför har du valt att bli cirkelledare?

Att leda en studiecirkel

Att vara cirkelledare innebär ett ansvar både när det gäller praktiska saker och när det gäller lärandet i cirkeln, men deltagarna delar det ansvaret med dig. Tillsammans ser ni till att cirkelns alla beståndsdelar fungerar. Ni är alla där för att lära er mer om ett ämne och att du som cirkelledare ska ge alla svaren skapar inget demokratiskt och livfullt lärande. Det som i stället blir spännande är att ni tillsammans i gruppen vågar tycka och tänka fritt.

En öppen och trygg miljö

Ett gott samtalsklimat med högt i tak är nyckeln till lärande. När gruppen vågar vara nyfiken, kasta sig in i diskussioner och säga fel ibland, bidrar det till utveckling för alla. Som cirkelledare är din roll att:

- Skapa en god stämning i gruppen.
- Vara en kunskapskälla, men också en medupptäckare.

Du behöver inte kunna allt. Genom att visa att du själv också behöver ta reda på saker skapar du ett klimat där det är okej att inte veta allt. Det gör lärandet mer inkluderande och inspirerande.

Erfarenhetsutbyte som grund

Inom folkbildningen värdesätts varje individs erfarenheter och kunskaper. I studiecirkeln bygger ni vidare på dessa genom att dela och byta erfarenheter med varandra. Det är just detta demokratiska lärande som gör studiecirkeln unik – alla är lika viktiga.

Planering och utvärdering tillsammans

Som cirkelledare hjälper du gruppen att:

- Identifiera deltagarnas behov och önskemål.
- Utforma en arbetsplan som bemöter dessa.
- Utvärdera hur väl ni lyckats uppnå målen tillsammans.

Tips för första sammankomsten

Förberedelser är A och O

Att vara i tid och förberedd inför den första träffen är avgörande för att ge deltagarna ett välkomnande intryck. Här är några praktiska tips:

- **Ordna lokalen:** Se till att möbleringen är anpassad för din grupp och att lokalen känns inbjudande och redo.
- **Kom i förväg:** Gör dig hemmastadd innan deltagarna kommer. När du är väl förberedd och har allt du behöver på plats, är det lättare att känna dig trygg i din nya ledarroll.
- **Planera övningar:** Gå igenom din plan för cirkelträffen och fundera på hur du kan skapa en bra start.

Genom att vara väl förberedd och tillgänglig skapar du en miljö där deltagarna känner sig välkomna och inkluderade.

Olika verksamhetsformer inom folkbildningen

Folkbildningen har en viktig roll i samhället och finansieras delvis genom statsbidrag. För att få del av statsbidraget måste studieförbunden uppfylla fyra syften som staten har fastställt (2024):

- Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.
- Bidra till att göra det möjligt för en mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.
- Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.
- Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Ett nytt statsbidragssystem

Tidigare baserades statsbidraget till studieförbundet på antalet genomförda studietimmar. Numera ska verksamheten i stället leva upp till de mål som studieförbundet satt upp i sitt verksamhetsåtagande. Dessa åtaganden fastställs för tre år i taget och utgår från varje studieförbunds profil och värdegrund. För ABF innebär det att vårt verksamhetsåtagande bygger på vårt idéprogram och våra långsiktiga mål, med fokus på att tydligt koppla verksamheten till våra grundläggande värderingar.

Tre verksamhetsformer inom folkbildningen

Statsbidraget grundas på tre olika verksamhetsformer:

- Studiecirkel: Lärande i små grupper med deltagarstyrt fokus.
- Annan folkbildningsverksamhet: Flexibla aktiviteter och workshops.
- Kulturprogram: Konserter, teater, utställningar och andra kulturella arrangemang.

Cirkelledarens roll

Som cirkelledare behöver du inte vara expert på hur din cirkel eller ditt arrangemang ska rapporteras – det är ABFs uppgift. Däremot är det bra att ha en grundläggande förståelse för de olika verksamhetsformerna. Om du är osäker på vilken form som passar din idé bäst, prata med ditt lokala ABF-kontor. De hjälper dig gärna med planeringen och ser till att verksamheten följer riktlinjerna.

”

Bildning är det som är kvar när vi glömt bort vad vi lärt oss

– Ellen Key, Folkbildningspionjär och kvinnorrättskämpe.

”

Gruppens process och ledaren

En studiecirkel är ett sätt att lära tillsammans. När människor möts i en trygg miljö kan de dela erfarenheter, ställa frågor och reflektera ihop. Det gör att alla lär mer än om de skulle arbeta på egen hand.

Hur grupper fungerar

Alla grupper påverkas av vilka som deltar, vilka roller som finns och vilka mål man arbetar mot. I en studiecirkel är det vanligt att både formella roller (som cirkelledaren) och informella roller (som den som ofta tar initiativ eller den som lyssnar mycket) uppstår.

När gruppen är tydlig med:

- mål
- roller
- gemensamma regler

... blir det mycket lättare att undvika missförstånd, konflikter och osäkerhet.

Gruppens utveckling – steg för steg

Alla grupper går igenom olika faser. Här är en förenklad modell:

1. **Start – osäkerhet**
Deltagarna känner inte varandra och behöver tydlighet och ledarskap.
2. **Ifrågasättande och rollförhandling**
Gruppen provar olika sätt att samarbeta. Man testar gränser, normer och roller.
3. **Tillit och samarbete**
Nu börjar gruppen fungera smidigt. Deltagarna känner sig trygga och bidrar mer.
4. **Avslut**
När cirkeln närmar sig slutet är det viktigt att sammanfatta vad man lärt sig och knyta ihop arbetet.

En **bra start** är avgörande. Det är viktigt att tidigt prata om förväntningar och skapa tydliga spelregler tillsammans. Det leder till trygghet och gör det enklare att samarbeta längre fram.

Konflikter – naturligt och ibland utvecklande

Konflikter är inte farliga i sig. De uppstår när människor arbetar tillsammans och kan till och med hjälpa gruppen att utvecklas – om de hanteras öppet och med respekt.

För att undvika destruktiva konflikter behövs:

- en varm och trygg stämning
- att deltagarna vill varandra väl
- att alla vågar uttrycka sina behov utan att bli dömda

Ibland krockar individens behov med gruppens behov. Då behöver cirkelledaren hjälpa till att hitta en balans som fungerar för alla.

Cirkelledarens roll

Som cirkelledare är du viktig för gruppens trygghet och utveckling. Du bidrar genom att vara:

- uppmärksam
- lyhörd
- stödjande
- tydlig med ramar och förväntningar

När du skapar en inkluderande miljö känner sig deltagarna trygga, engagerade och motiverade. Det gör lärandet mer meningsfullt för alla.

- **Tydliga mål, roller och normer** underlättar samarbetet.
- Grupper går igenom **faser från osäkerhet till samarbete**.
- **Gemensamma spelregler** skapar trygg start.
- **Konflikter kan vara utvecklande** om de hanteras konstruktivt.
- Cirkelledarens roll är att **skapa trygghet, struktur och inkludering**.

Reflektera

- Hur skapar du som cirkelledare en trygg och tydlig start som gör att alla vågar delta?
- Hur hanterar du konflikter – och hur kan du bli bättre på att se dem som något naturligt och ibland positivt?
- Hur kan du stärka delaktighet och inkludering i grupper med olika behov – och vad behöver du själv vara mer medveten om i ditt ledarskap?

Pausen – en viktig del av ABFs pedagogiska metod

Pausen är en central del av folkbildningen och en viktig del av lärprocessen. Det är ofta i de informella samtalen, till exempel över en kopp kaffe, som deltagare reflekterar, utbyter erfarenheter och fördjupar sin förståelse.

I digitala möten är pausen särskilt viktig. Den ger möjlighet att vila från skärmen, röra på sig och bearbeta det som har sagts eller gjorts.

Genom att planera in pauser skapas bättre förutsättningar för reflektion, delaktighet och ett mer hållbart lärande.

Studiecirkelns upplägg

Studiecirkelns upplägg

En studiecirkel är en liten grupp människor som regelbundet samlas för att gemensamt söka kunskap, baserat på sina behov och intressen. Det kan handla om att lära sig engelska, diskutera miljöfrågor eller spela gitarr. Studiecirkeln kan genomföras:

- Enbart med fysiska möten.
- Som en kombination av fysiska möten och distansmöten.
- Enbart på distans.

Grundläggande regler för studiecirkeln

För att räknas som en studiecirkel behöver följande krav uppfyllas:

- **Minimiålder:** Cirkelledaren och deltagarna måste fylla minst 13 år under året.
- **Gruppstorlek:** Minst tre personer (inklusive cirkelledaren) måste delta.
- **Antal sammankomster:** Gruppen ska träffas minst tre gånger.
- **Plan och material:** Gruppen ska använda studiematerial och en studieplan eller skriftlig arbetsplan där något studiematerial ingår.
- **Närvarolista:** Cirkelledaren ansvarar för att fylla i den digitala närvarolistan korrekt.

Gruppens storlek och varaktighet

En studiecirkel består oftast av 6–12 personer, men i vissa fall kan gruppen utökas till upp till 20 deltagare. En studietimme omfattar 45 minuter, och en studiecirkel behöver pågå minst nio studietimmar för att vara berättigad till statsbidrag.

Sammankomster och tidsramar

Studiecirkeln ska ge tid för fördjupning och reflektion mellan träffarna. Därför arbetar gruppen vanligtvis under en längre tidsperiod. Det finns dock regler för maximalt antal sammankomster:

- Max tre sammankomster per vecka.
- Varje sammankomst får omfatta högst fyra studietimmar.

Studiecirkeln i siffror

Minst 3 deltagare
Vanligast är 6–9

Minst 3 sammankomster totalt

Minst 9 studietimmar totalt

Max 3 sammankomster per vecka

Max 4 studietimmar per sammankomst

I särskilda fall ≤ 20 deltagare

Deltagaren minst 13 år

Studiecirkel i kursform

En studiecirkel i kursform bedrivs på ett mer sammanhållet sätt än en vanlig studiecirkel och undantas från regeln om högst tre sammankomster per vecka med maximalt fyra studietimmar per sammankomst.

Syfte och målgrupp

Denna form av studiecirkel riktar sig till deltagare som:

- Är korttidsutbildade.
- Står långt från arbetsmarknaden.
- Syftet är att stärka deltagarnas ställning på arbetsmarknaden genom utbildning eller validering.
- Villkor för kursform.
- Studiecirkel i kursform får inte ta ut deltagaravgifter, förutom kostnader för studiematerial.
- Utbildningen ska vara tillgänglig och anpassad för deltagarnas behov.

Det viktiga arrangörskapet

Att ABF är anordnare – har arrangörskapet – innebär att ABF har det övergripande ansvaret för planering, genomförande och uppföljning av folkbildningsverksamheten/studiecirkeln.

Arrangörskapet innebär ansvar för:

- **Planering:** Säkerställa att verksamheten följer statens syften och Folkbildningsrådets villkor.
- **Genomförande:** Skapa en struktur och ett upplägg som uppfyller deltagarnas behov.
- **Uppföljning:** Dokumentera och utvärdera verksamheten för att säkerställa kvalitet och måluppfyllelse.

Genom att ta detta ansvar ser ABF till att folkbildningsverksamheten bedrivs i linje med våra värderingar och statens krav.

Studiecirkeln i kursform i siffror

Minst 3 deltagare
Vanligast är 6–9

Minst 3 sammankomster totalt

Minst 9 studietimmar totalt

Kan ha flera sammankomster per vecka

I särskilda fall ≤ 20 deltagare

Deltagaren minst 13 år

Korta fakta om studiecirkelar!

Korta fakta om studiecirkelar

- **Öppen för alla:** Inga förkunskaper krävs för att delta.
- **Frivilligt deltagande:** Deltagaren väljer själv om hen vill vara med.
- **Deltagarstyrt:** Upplägg och innehåll bestäms tillsammans av gruppen.
- **Utveckling och förändring:** Lärandet syftar till personlig och gemensam utveckling.
- **Samtal och diskussion:** Kunskap skapas gemensamt, och dialog är en central del.
- **Tid för reflektion:** Mellan sammankomsterna finns utrymme för eftertanke.
- **Studieplan och material:** Gruppen använder studiematerial och en studieplan eller skriftlig arbetsplan där något studiematerial ingår.
- **Utbildad ledare:** Cirkelledaren är godkänd av studieförbundet och har genomgått cirkelledarutbildning.

Din roll som cirkelledare

Som cirkelledare är det ditt ansvar att förvissa dig om att deltagarna får rätt information om studiecirkeln. Se till att de:

- Vet att de deltar i en studiecirkel och vad det innebär.
- Känner till vilket studieförbund som arrangerar cirkeln.
- Har möjlighet att ta ansvar för sitt eget lärande i cirkeln.
- Genom att tydligt kommunicera dessa punkter skapar du en trygg och tydlig ram för deltagarna.

Annan folkbildningsverksamhet

I annan folkbildningsverksamhet kan vi genomföra statsbidragsberättigad folkbildning i friare och flexiblere former än i studiecirkel och kulturprogram. Verksamheten ska dock följa de generella kvalitetsambitioner som både bidragsgivarna och ABF ställer på verksamheten. Denna verksamhetsform ger oss möjlighet att prova och finna nya former för folkbildningsverksamhet.

Exempel på aktiviteter

Annan folkbildningsverksamhet kan omfatta en rad olika aktiviteter, såsom:

- Prova på-dagar.
- Workshops.
- Temakvällar.
- Endagskurser och helgkurser.

Denna flexibilitet gör det möjligt att skraddarsy verksamheten för olika behov och målgrupper.

Regler och krav

För att räknas som annan folkbildningsverksamhet gäller följande:

- **Minsta antal deltagare:** Tre personer, inklusive ledaren.
- **Max antal deltagare:** Kan överstiga 20 personer.
- **Åldersgräns:** Deltagarna måste vara minst sex år gamla (lägre än för studiecirkel).
- **Ledare:** Måste vara godkänd av ABF och uppfylla samma utbildningskrav som för studiecirkel.
- **Plan och material:** En dokumenterad plan och/eller studiematerial ska användas.
- **Tydlig arrangör:** Det ska framgå att ABF är arrangör av verksamheten.

Flexiblere upplägg än studiecirkel

Sammankomster i annan folkbildningsverksamhet kan vara längre och genomföras oftare än i studiecirkel. Dessutom kan antalet sammankomster variera, från en enstaka träff till flera, beroende på verksamhetens upplägg och mål.

Annan folkbildningsverksamhet i siffror

Minst 3 deltagare

Minst 1 sammankomst totalt

Minst 1 studietimme totalt

Kan ha flera sammankomster per vecka

Kan vara längre än 4 studietimmar per sammankomst

Kan vara fler än 20 deltagare

Deltagaren minst 6 år

Kulturprogram

Kulturprogram omfattar en rad olika aktiviteter som syftar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke. Det kan vara:

- Föreläsningar.
- Teater och dramatisk framställning.
- Sång, musik och dans.
- Utställningar.

För att räknas som ett kulturprogram måste arrangemanget pågå i minst 30 minuter och ha en tydlig utformning i tid och rum som engagerar publiken.

Samarbete med ABF

Om en förening som är medlem i eller samverkanspart till ABF vill genomföra ett kulturarrangemang, är det viktigt att kontakta ABF redan i början av planeringsprocessen. På så sätt kan vi bidra med stöd och skapa förutsättningar för ett framgångsrikt arrangemang.

Tydligt arrangörskap

Om arrangemanget är ett samarbete mellan föreningen och ABF ska det tydligt framgå att ABF är arrangör. Det är också viktigt att både föreningens och ABFs logotyper finns med på affischer och annat marknadsföringsmaterial.

Kulturprogram i siffror

Minst 5
deltagare

Minst 1
samman-
komst
totalt

Minst 30
minuter

Obegränsat antal
deltagare

Deltagaren
minst 13 år

De viktiga dokumenten

Som cirkelledare har du ansvar för att använda och hantera två centrala dokument i studiecirkeln: närvarolistan och arbetsplanen. Dessa dokument är viktiga för både deltagarnas trygghet och cirkelns kvalitet.

Närvarolistan – e-listan

Vad är närvarolistan?

När du leder en studiecirkel eller en kurs inom annan folkbildningsverksamhet får du en digital närvarolista från ABF, kallad e-listan. Den har flera funktioner:

- **Försäkring:** Genom att alla deltagare finns med på listan omfattas ni av olycksfallsförsäkring under cirkeltiden och resan till och från cirkeln.
- **GDPR-säkerhet:** e-listan är det säkraste sättet att hantera deltagarnas personuppgifter.

Ditt ansvar med e-listan

- Rapportera närvaron digitalt direkt via dator eller telefon.
- Efter avslutad cirkel, signera e-listan och lämna in den till ABF så snart som möjligt.
- Om du haft en vikarie, se till att även denne skriver under listan.
- Om du får arvode från ABF för ditt ledarskap är cirkellistan ditt löneunderlag.

Tips för framtida planering

Om cirkeln planerar att starta igen:

- Fyll i detta på e-listan innan du lämnar in den.
- Om ni redan vet startdatumet, skriv in det också – det underlättar för ABF.

Arbetsplan/Dokumenterad plan

Vad är arbetsplanen?

Arbetsplanen är ett levande dokument där ni tillsammans i gruppen beskriver:

- **Mål:** Vad vill ni uppnå?
- **Arbetsätt:** Hur ska ni arbeta för att nå målen?
- **Utvärdering:** Hur ska ni bedöma vad som fungerat bra och vad som kan förbättras?
- **Studiematerial:** Vilket studiematerial ska ni använda? Var finns materialet? Böcker, internet, tidningar etc.
- **Källkritik:** Var alltid noga med att se till att källor ni använder är granskade och att ni inte litar på bara en källa.

Arbetsplanen ska följa med under hela cirkelns gång och är ett levande dokument som kan redigeras efter behov.

Tips om källkritik

Källkritik är ett viktigt verktyg för att bedöma informationens trovärdighet och är extra utmanande på nätet. Här är en källkritisk checklista:

1. **Vem?**
Vem har skapat innehållet? Är det en pålitlig organisation eller person? Finns källor angivna och är de trovärdiga?
2. **Varför?**
Varför publicerades innehållet? Vill man informera, påverka eller tjäna pengar?
3. **Vad?**
Är informationen baserad på fakta eller personliga åsikter? Finns det källhänvisningar?
4. **När?**
Är informationen aktuell? Inaktuella uppgifter kan leda till missförstånd.
5. **Hur?**
Hur hittade du sidan? Källans utseende ska inte vara avgörande för dess trovärdighet.

Så här gör ni arbetsplanen

- Utgå gärna från en färdig studiehandledning, om det finns en sådan för det material ni använder.
- Anpassa planen efter gruppens behov och intressen.
- Fråga din lokala ABF-avdelning efter en mall för arbetsplan om du behöver stöd.

Arbetsplanen lämnas, precis som e-listan, in till ABF-avdelningen efter avslutad cirkel.

Utvärdera är vägen framåt

Utvärdering är en viktig del av folkbildningen. Den hjälper dig som cirkelledare att säkerställa att cirkeln håller hög kvalitet och att deltagarna når sina mål. Du kan välja den utvärderingsmetod som passar bäst för din grupp.

Olika sätt att utvärdera

1. Skriftlig utvärdering

En skriftlig utvärdering är enkel att spara och använda som referens när du planerar framtida cirklar.

Perfekt om deltagarna känner sig bekväma med att uttrycka sig i text.

2. Muntlig utvärdering

Passar grupper där deltagarna föredrar att diskutera sina åsikter. Främjar en öppen dialog om cirkelns innehåll och upplägg.

3. Löpande utvärdering

Avsluta varje sammankomst med att ställa några korta frågor, till exempel:

- ”Hur upplevde du dagens cirkelträff?”
- ”Vad tycker du att vi ska göra mer av/mindre av?”

Ger dig möjlighet att justera upplägget under cirkelns gång och hålla kursen mot målen.

Tips för avslutande utvärdering

I slutet av cirkeln kan du dela ut en enkel skriftlig utvärdering. Den ger dig deltagarnas åsikter sparade och kan användas som underlag för framtida planering.

ABFs arbete med kvalitetssäkring

Varje år genomför studieförbunden en internkontroll av verksamheten. Detta rapporteras till Folkbildningsrådet och används för att kvalitetssäkra verksamheten. ABF-avdelningarna kontrollerar kontinuerligt att:

- Arbetsplaner eller studiematerial finns för varje studiecirkel.
- Verksamheten följer folkbildningens regelverk.

Som cirkelledare bidrar du till detta arbete genom att aktivt utvärdera och förbättra din cirkel.

Allmän information om GDPR

Vad är GDPR?

GDPR står för General Data Protection Regulation, på svenska kallad Allmänna dataskyddsförordningen. Den började gälla den 25 maj 2018 och är en europeisk förordning som stärker skyddet för individer vid hantering av personuppgifter.

Enkelt uttryckt innebär GDPR att det är en mänsklig rättighet att själv få bestämma hur ens personuppgifter används, med vissa undantag för lagar och samhällsbehov.

Cirkelledarens ansvar

Som cirkelledare är du en viktig del av ABFs arbete med att hantera personuppgifter korrekt. Du behöver:

- Informera deltagarna om att ABF registrerar deras personuppgifter.
- Förklara syftet med hanteringen och försäkra att det sker i enlighet med GDPR.
- Visa hänsyn och respekt för deltagarnas integritet vid insamling och hantering av uppgifter.

Varför registreras personuppgifter?

ABF och andra studieförbund är skyldiga att registrera personuppgifter för att:

- Säkerställa att verksamheten följer statliga krav och bidragsregler.
- Dokumentera närvaro och deltagande i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet.
- Hålla deltagarna olycksfallsförsäkrade under cirkeltid och resor till och från aktiviteter.

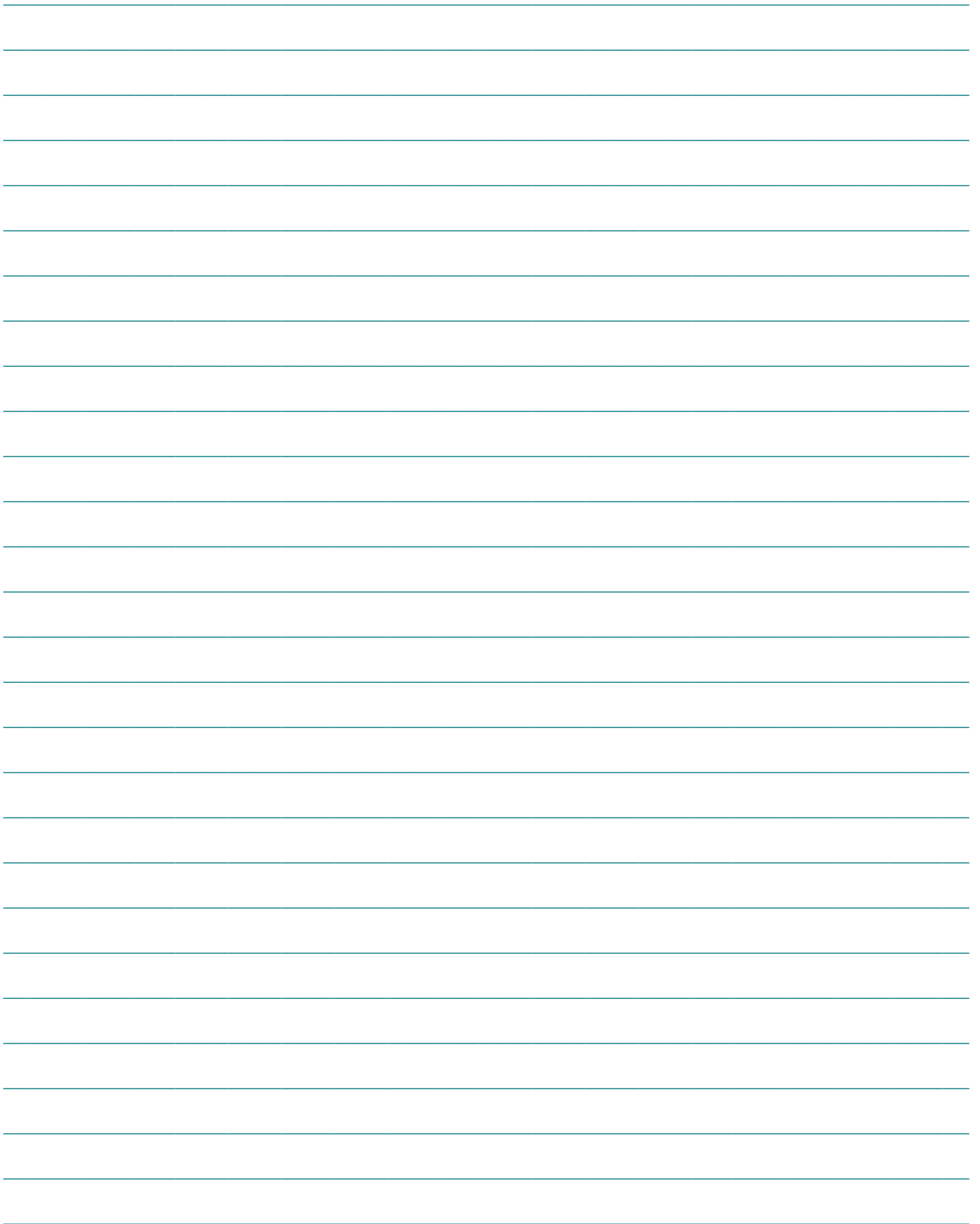
Hjälp och resurser

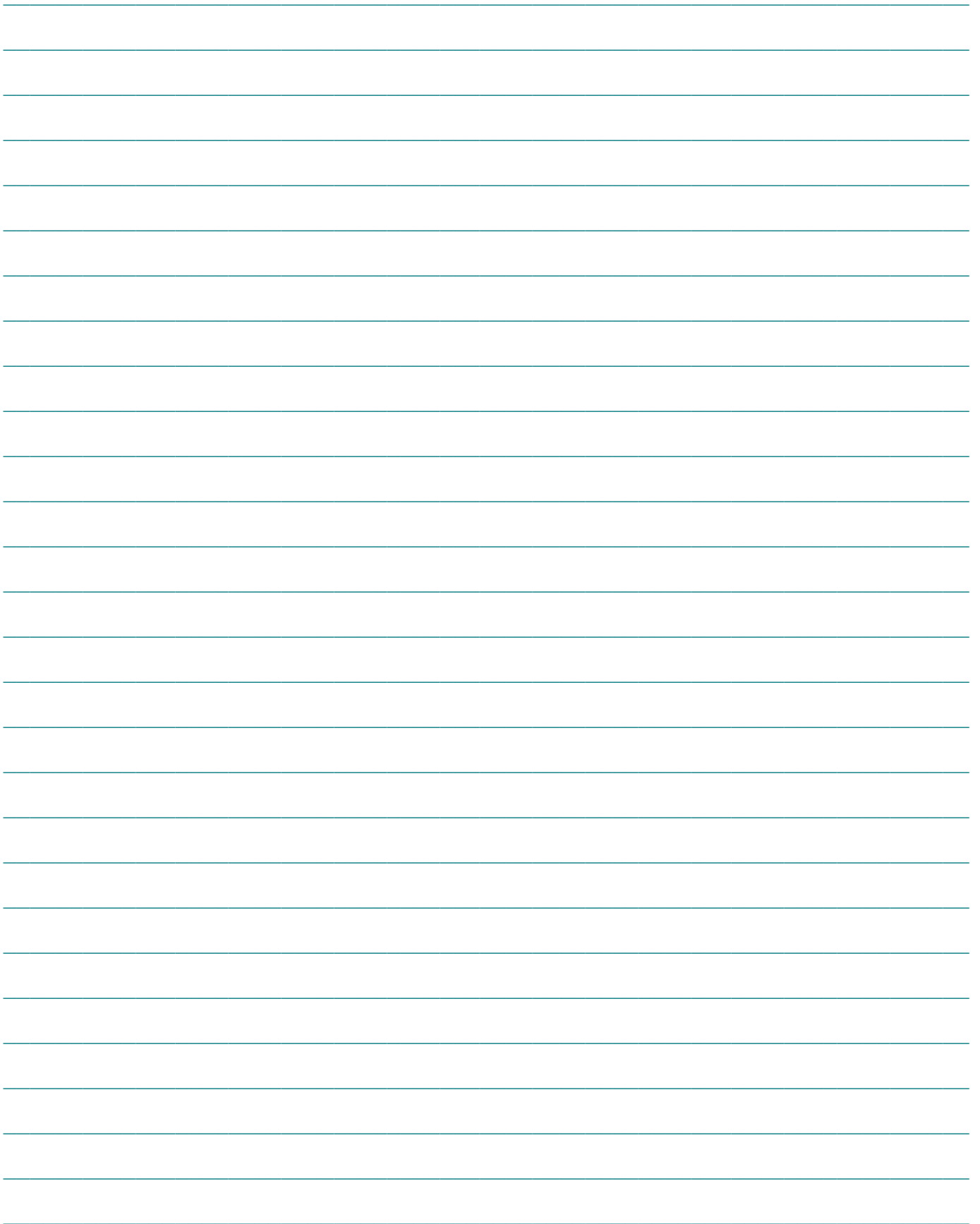
För att läsa mer om hur ABF hanterar personuppgifter och GDPR, kan du hänvisa deltagarna till www.abf.se/gdpr

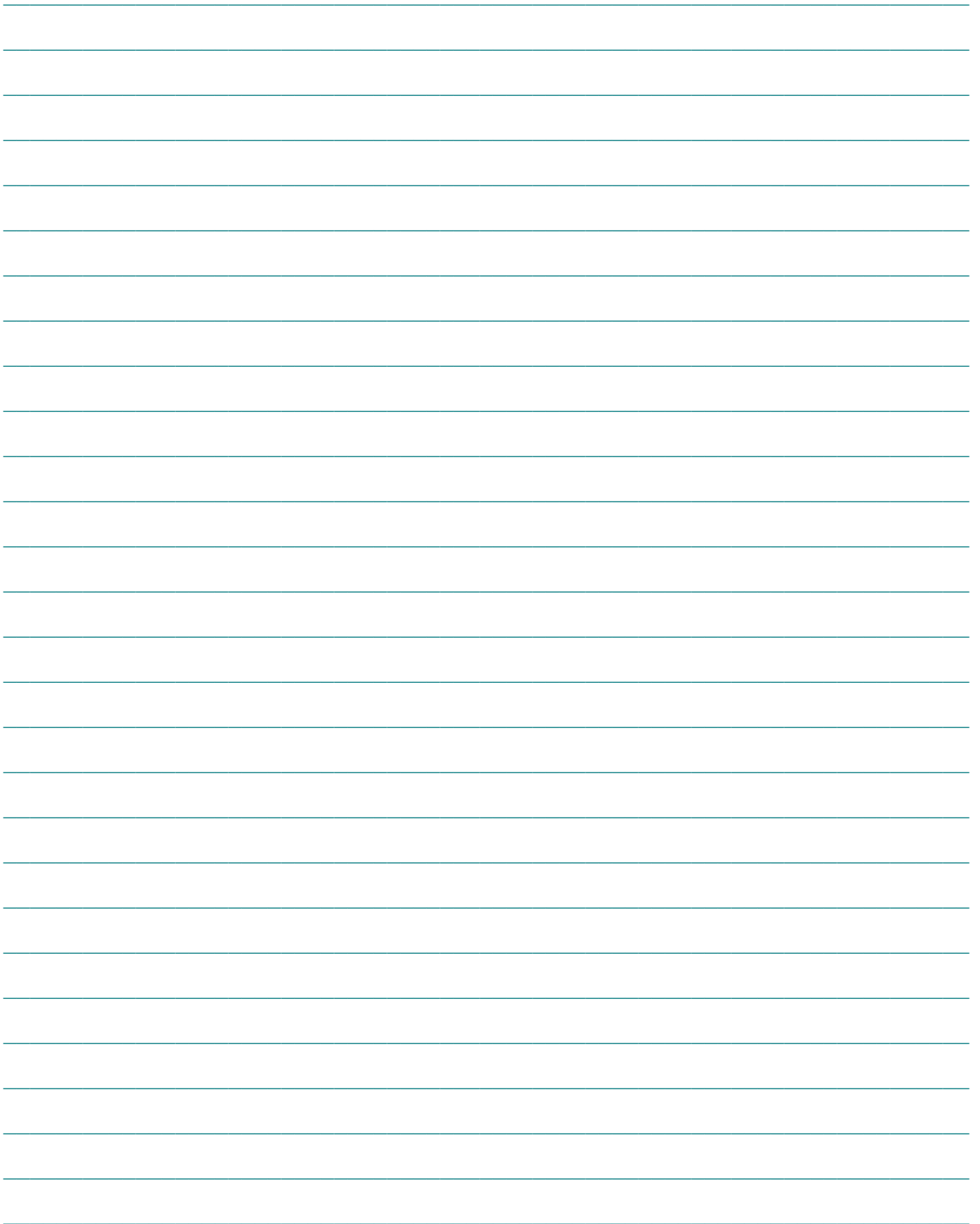
I korthet går GDPR ut på:

- **Informera mera:** Man måste informera innan man samlar in uppgifter.
- **Spara mindre:** Endast spara det man måste ha, inte det som är bra att ha.
- **Se över säkerheten:** Man måste säkerställa att informationen inte stjäls eller oavsiktligt raderas eller ändras.
- **Ha ett register:** Man måste ha ett register som beskriver de olika sätt som man hanterar personuppgifter på.
- **Ha rutiner:** Man måste ha rutiner för gallring, kunna berätta vad man har sparat och kunna rätta fel.

Det är ombudsmannen (chefen) som ansvarar för arbetet med att säkerställa GDPR i ABF-avdelningar och distrikt utifrån de lokala behov och förutsättningar som finns.

Grundläggande cirkelledarutbildning

Det här är det första steget i vår utbildning för cirkelledare och efter genomförd utbildning har du möjlighet att delta i våra fortsättningsutbildningar för att få ytterligare kunskaper.

Utbildningen riktar sig till alla verksamma cirkelledare/handleddare inom ABF, Arbetarnas Bildningsförbund. ABF vill med utbildningen ge dig som ledare en inblick i ABFs värdegrund, folkbildningens pedagogik och vad din roll som ledare inom folkbildningen innebär.

Kontakta ditt lokala ABF för att få veta vilka utbildningar som finns på din ort.

www.abf.se